

*Utredningen om en stärkt minoritetspolitik*

*Ku 2016:02*

## Nästa steg i minoritetspolitiken?

**Utredningen om en stärkt minoritetspolitik har i dag överlämnat delbetänkandet "Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik" (SOU 2017:60) till kulturminister Alice Bah Kuhnke.**

Sverige har erkänt judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar som nationella minoriteter. De erkända nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska – nu också enligt språklagen (2009:600). De nationella minoriteternas rättigheter är en del av de mänskliga rättigheterna och skyddas av folkrättsliga avtal som Sverige har ingått. Sedan 2010 förverkligas dessa internationella åtaganden bl.a. genom lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk (minoritetslagen).

Utredningen har i uppdrag att göra en översyn av minoritetspolitiken i syfte att ytterligare stärka de nationella minoriteternas rättigheter. Direktiven innehåller såväl ett brett mandat att ta upp frågor som har anknytning till minoritetspolitiken, som ett uppdrag att utreda ett antal särskilda frågor.

Utredningen vill särskilt trycka på att minoritetspolitiken i högre utsträckning inriktas på överföring av språk och kultur mellan generationerna varvid språkrevitalisering och ungdomars delaktighet prioriteras, samt att minoritetspolitiken behöver integreras bättre inom andra politikområden.

[SOU 2017:60 Nästa steg? Förslag för en stärkt minoritetspolitik](#)

### *Förverkligandet av de grundläggande rättigheterna har nästan helt misslyckats fortfarande sju år efter minoritetslagens tillkomst*

Ett bättre genomslag i kommuner och landsting för minoritetspolitiken är utredningens främsta prioritering. Utredningen konstaterar att kunskapen och medvetenheten om minoritetspolitiken och skälen för denna bland ansvariga i kommuner och landsting generellt är högst bristfällig. Ett av förslagen är därför att det införs en skyldighet för kommuner och landsting att anta dokumenterade mål och riktlinjer för sitt minoritetspolitiska arbete.

Utredningen bedömer därför att det finns **behov av en nystart** i fråga om statens uppföljning och samordning av tillämpningen av minoritetslagen och föreslår därför att uppdraget ska skötas av **en ny särskild myndighet**. I dag ingår denna uppgift bland många andra uppdrag hos två myndigheter, Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholms län.

### *Två viktiga steg framåt - förvaltningsområden och språkcentrum*

På bara fem år har antalet kommuner som ingår i **förvaltningsområde** för finska, meänkieli eller samiska fördubblats från 38 till 75. Denna ökning har skett genom att berörda kommuner själva ansökt om detta – ofta genom ett lokalt mobiliseringsarbete från berörd minoritet. Ytterligare ett antal kommuner har ansökt om att få ingå. Utredningen anser att denna ordning som Sverige har tillämpat har varit framgångsrik och, att möjligheten för ytterligare kommuner att ansluta sig till dessa områden bör behållas.

Utredningen ser ett stort behov av att ytterligare stärka de organisationer som företräder de nationella minoriteterna, då minoritetspolitiken förutsätter ett väl fungerande civilsamhälle. Regeringen föreslås minst fördubbla statsbidraget till riksorganisationerna samt lämna uppdrag till vissa myndigheter att stötta minoritetsorganisationer genom utbildningsinsatser.

I uppdraget har ingått att utvärdera de **samiska språkcentrumen** i Tärnaby och Östersund. Bedömningen är att de utgör ett nödvändigt och värdefullt bidrag till revitaliseringen av samiska. Verksamheten bör fortsätta. Utredningen föreslår att regeringen låter utreda formerna för att inrätta liknande centrum för **finska och meänkieli** samt förutsättningarna för att skapa motsvarande funktion för **romani chib och jiddisch**.

### *Tydligare lagstiftning om förskola och äldreomsorg*

Utredningen kommer fram till att nuvarande lagstiftning i fråga om förskola och äldreomsorg på finska, meänkieli och samiska ger utrymme för en restriktiv tolkning i strid med lagstiftarens avsikt och Sveriges internationella åtaganden. Lagstiftningen föreslås bli tydligare. Bl.a. ska förskola och äldreomsorg erbjudas **helt eller till väsentlig del på** finska, samiska eller meänkieli inom förvaltningsområdena för språken. Kommuner föreslås bli skyldiga att fråga vårdnadshavare om önskemål avseende förskola och att informera äldre som ansöker om omsorg om deras rättigheter. Lagstiftningen föreslås även i vissa fall omfatta äldreomsorg på jiddisch och romani chib. Utredningen lyfter fram behovet av åtgärder från såväl statligt som kommunalt håll för att säkra tillgången till **språkkunnig personal**.

### *Ökad kunskap om och synliggörande av minoriteter och minoritetsspråk*

Ytterligare förslag syftar till att synliggöra de nationella minoriteterna och höja kunskapsnivån om dem i majoritetssamhället. Bl.a. föreslås Skolverket få i uppdrag att genomföra en riktad **efterhandsgranskning av läromedel** avseende hur de nationella minoriteterna framställs i dem. Vidare föreslås krav på kunskap om de nationella minoriteterna i examensmålen för lärare. Skolverket föreslås även vidta kunskapshöjande åtgärder bland lärarna.

Utredningen bedömer att de nationella minoriteterna och minoritetsspråken behöver få utökad plats och synlighet i public service och annan media. Såväl kvalitet som kvantitet av inslag på minoritetsspråk bör beaktas i kommande **sändningstillstånd för public service**.

I strävan att tydligare synliggöra de nationella minoriteterna i Sverige historiskt och i dag föreslås Riksantikvarieämbetet, Myndigheten för kulturanalys, Statens historiska museer, Kungliga Biblioteket och Riksteatern få i uppdrag att inkludera de nationella minoriteterna i sina uppdrag.

Utredningen lyfter avslutningsvis också bl.a. fram behovet av fortsatt arbete med frågan om språk ska utgöra en diskrimineringsgrund, om ansvaret för språkvård av de nationella minoritetsspråkens varieteter och dialekter, liksom om hanteringen av historiska övergrepp och kränkningar. Särskilt påtalas också den negativa **särbehandlingen av jiddisch** i flera sammanhang.

Utredningen får idag fått ett utökat uppdrag och delar av det ursprungliga uppdraget har förlängts. Slutbetänkandet ska redovisas den 15 november 2017.

*Lennart Rohdin, särskild utredare*  
*[lennart.rohdin@regeringskansliet.se](mailto:lennart.rohdin@regeringskansliet.se)*  
*070-2913339*

Pressmeddelande (PDF)